

Serinus hortulanus télen.

MEDRECZKY ISTVÁN-tól.

F. é. február 23-án kirándulásomról hazamenőben az Ung mellett elterülő fűzesben ez évszakban szokatlan madárhívásra lettem figyelmes, melyet egy, a fűzes hosszában gyorsan átsurranó kis szárnyas hallatott. Midőn ez ismeretes hang és a téli időszak összeférhetlenségén tépelődtem, a dülő part alján kiszivárgó s így nagyobb melegénél fogva be nem fagyott források felé ereszkedtem, és íme egy bokor körül felrakódott hóbuczkából kitipeg a hang tulajdonosa, egy ♀ *Serinus hortulanus*, tőlem három lépésnyire, és megül a tiszta havon úgy, mintha várta volna, hogy jól megfigyeljem. Sokáig néztem és a mint fordulni akartam, elszállott röviden csiripelve. E jelenség annál feltűnőbb, mert csak néhány nappal megelőzőleg 19° C-t olvastunk és hatalmas hóréteg takarta a mezőt.

Egyben felemlítem, hogy január 20-án *Cinclus melanogaster*-t löttek a városban, e példány intézetünkben (főgymnasiumban) van, és február 11-én 2 drb *Plectrophanes nivalis*-t ejtettek el.

Ungvár, 1895.

A nyírfajd (*Tetrao tetrix*, L.) előfordulása Erdélyben.

CZYŃK EDÉ-től.

Az ember szinte azt hinné, hogy a hegyövezte, erdőkoszorúzza szép Transsylvániában a *nyírfajdnak*, ama lantalakú farkkal bíró fajdmadárnak, épúgy mint daliás rokonának, a *süketfajdnak* (*Tetrao urogallus*, L.) a megfelelő helyeken mindenütt elő kell fordulnia. Az pedig még sincs úgy, bár a jóságos anyatermészet forrón szeretett hazám koronájának ezt a gyönyörű gyöngyét pazar bőkezűséggel áldotta meg és elég olyan vidéket juttatott neki, a mely ennek a pompás erdei tyúkféle madárnak megfelelné és otthonául szolgálhatna.

Igaz, hogy itt-ott hallottam öregebb vadászoktól magam is annak említését, hogy ez vagy

Serinus hortulanus im Winter.

Von Stephan Medreczky.

Am 23. Februar d. J. bei der Heimkehr von einem Ausfluge wurde meine Aufmerksamkeit in dem Weidengebüsch längs der Ung durch einen zu dieser Jahreszeit ungewöhnlichen Vogelruf rege gemacht, welchen ein, dem Weidengebüsch entlang schnell eilender Vogel vernehmen ließ. Während ich über die Ungereintheit dieser bekannten Stimme mit der winterlichen Jahreszeit nachgegrübelt hatte, ließ ich mich langsam zu den am Abhange des Feldraines hervorsickernden, und zufolge des größeren Wärmegrades nicht eingefrorenen Quellen hinab. Und siehe! aus einer um einen Strauch gelagerten Schneerhebung trippelt auf drei Schritte mir entgegen der Eigenthümer dieser Stimme, ein *Serinus hortulanus* ♀, und bleibt sitzen auf dem reinen Schnee, als ob er warten wollte, daß ich ihn gut beobachte. Lange betrachtete ich ihn und als ich mich wenden wollte, flog er zwitschernd ab. Diese Erscheinung ist umso auffallender, da wir einige Tage zuvor —19° C hatten, und das Gefilde von einer mächtigen Schneehülle bedeckt wurde.

Zugleich kann ich bemerken, daß ich am 20. Januar in der Stadt einen *Cinclus melanogaster* geschossen habe, welcher in unserem Obergymnasium aufbewahrt wird, ferner am 21. Februar zwei Stück *Plectrophanes nivalis*.

Ungvár, 1895.

Über das Vorkommen des Wirtshuhnes (*Tetrao tetrix* L.) in Siebenbürgen.

Von Eduard CzŃk.

Fast sollte man glauben, daß in dem schönen, bergumgürtelten, waldbefränzten Transylvanien das *Wirtshuhn*, dieser *Tetraone* mit dem lyraförmigen Stoß, gleich seinem rechenhaften Vetter, dem *Auerhahn* (*Tetrao urogallus* L.) allenthalben an geeigneten Plätzen vorkommen müßte. Und doch ist dem nicht so, trotzdem allgütige Mutter Natur diese schöne Perle der Krone meines heißgeliebten Vaterlandes mit verschwenderischer Freigiebigkeit ausgestattet hat und Örtlichkeiten, welche diesem herrlichen Waldhuhn entsprechen und zusagen würden, vollauf vorhanden wären.

Wohl hörte auch ich hier und da von alten Jägern erwähnen, daß Der oder Jener einen *Sahn*

amaz sarlóalakú tollakkal bíró kakast látott, vagy lőtt, de semmi határozott vonás sem volt ezekben a közlésekben s így tehát azokat oda soroltam, a hová valók, t. i. a képzelődés birodalmába.

Állítólag a fogarasi hegységben is elő kellene fordulnia; de én, jöllehet ezt a pompás heglánczot teljes s összes hosszúságában s összes magaslatain bejártam is, s bár annak állatvilágát a legalaposabban tanulmányoztam is, a nyirfajdra sem magam rá nem akadhattam, sem előfordulását megdönthetetlenül igazoló, más adatra szert tenni nem bírtam, s ezért e tekintetben mind addig tamáskodom, míg ujjamat a sebbe nem teszem, vagyis míg vagy magam nem látom e madarat, vagy kezembe nem veszek egy elejtett friss példányt.

Hasonló kétkedő volt az én igen tisztelt és kedves Csaró barátom, kir. tanácsos és alispán Nagyenyeden, az erdélyi ornithológiának nagyérdemű Nestora, ki addig, míg Erdélyből egy frissen lőtt, valóságos nyirfajdot nem kapott, egyáltalában nem hitte, hogy az szűkebb értelemben vett hazánkban is előfordul.

Igen nagy örömem volt tehát, mikor az «*Aquila*» múlt évi folyamában, «*Tetrao tetrrix* és *Anser brachyrrhynchus Erdélyben*» czimű kis dolgozatában a nyirfajdnak előfordulását megdönthetetlen tényekkel megállapította.

Az ő közlése szerint, 1894. évi május hó elején dr. FILEP SÁNDOR csik-szt.-domokosi orvos úrtól egy nyirfajdkakast kapott, melyet április hó utolsó napjaiban a Gyergyó-Bélborhoz tartozó Mogyorós havason löttek. A madarat, mely most tanúbizonytságot tesz a mellett, hogy a nyirfajd Erdélyben is otthonos, egy gyakorlott kezű präparator dolgozta ki.

Mindazonáltal mégis nagy ritkaság számba megy, mert különben előfordulásáról már jóval korábban is kétségbevonhatlan bizonyítékot kellett volna szereznünk. Magam is a vadász teljes szenvedélyességével és az ornithologus igazolható érdeklődésével igyekeztem, hogy erre a nálunk mondaszerű *Tetrao* fajra vonatkozó biztos adatot szerezzek, és nevezetesen az, hogy magam is épen abban az esztendőben, a mikor az én igen tisztelt barátomnak a madár, mint *corpus delicti* kezébe került, kaptam e madárnak Erdélyben való előfordulására nézve az első megdönthetetlen adatot. E madarat múlt évi április hó elején a bélbori hegységben Balkay Árpád magy. kir. csendőrfőhadnagy lötte. A most említett úr

mit sikkelförmigen Federn gesehen oder erlegt habe, doch etwas Bestimmtes war an diesen Aussagen nicht und so wurden dieselben dorthin gewiesen, wohin sie gehörten — in das Reich der Einbildung.

Auch im Fogaraser Gebirge sollte der Birkhahn vorgekommen sein, doch so viel ich jene herrliche Gebirgskette in ihrer ganzen Länge und Höhe durchstreifte, so gründlich ich die Tierfauna derselben studirte, das Birchhuhn konnte ich weder selbst finden, noch unumstößliche Beweise für das Vorhandensein desselben mir verschaffen und so bleibe ich denn in dieser Hinsicht ein Thomas, bis ich meinen Finger nicht in das Wundmal gelegt, d. h. bis ich entweder selbst den Vogel gesehen, oder ein frisch erlegtes Exemplar in Händen gehabt.

Ein ebensolcher Zweifler war auch mein hochverehrter lieber Freund, der um die siebenbürgische Ornithologie hochverdiente Nestor derselben, der Bicegespan und kgl. Rath Johann v. Csató in Nagy-Enyed, bis er nicht einen frischgeschossenen leibhaftigen Birkhahn aus Siebenbürgen erhielt, glaubte er überhaupt nicht an das Vorhandensein desselben in unserem engeren Vaterlande.

Hocherfreut war ich daher, als er im vorigen Jahrgang der «*Aquila*» in einem kleinen Aufsatz über «*Tetrao tetrrix L. und Anser brachyrrhynchus in Siebenbürgen*» das Vorhandensein des Birchhuhnes als unumstößliche Thatsache constatirte.

Nach seiner Angabe soll er Anfangs Mai 1894 von Herrn Dr. med. Alexander Filep zu Csik-Szt.-Domokos einen Birkhahn erhalten haben, welcher auf der zu Gergyó-Bélbor gehörigen Alpe Mogyorós in den letzten Tagen des Monates April erlegt wurde. Der Vogel wurde durch seine geübte und geschickte Hand präparirt und legt nun demonstrativ dafür Zeugniß ab, daß der Birkhahn auch in Siebenbürgen heimisch ist.

Doch muß er immerhin eine große Seltenheit sein, weil wir sonst viel früher sichere Beweise von seinem Vorkommen erhalten hätten. Auch ich habe mich mit der ganzen Leidenschaft des Jägers und dem gerechtfertigten Interesse des Ornithologen bemüht, «*sichere*» Daten über diesen bei uns sagenhaften Tetraonen zu sammeln und merkwürdig — gerade in jenem Jahr, wo es meinem hochverehrten Freunde gelang den Vogel als *Corpus delicti* zu erlangen, erhielt auch ich den ersten unumstößlichen Beweis für das Vorkommen des Birchhuhnes in Siebenbürgen, u. zw. ebenfalls aus dem Csiker Comitatus und aus dem Bélborer Gebirge. Der Vogel wurde von dem kgl. ung. Gendarmerie-Oberlieutenant Árpád v. Balffy Anfangs April vorigen Jahres (1894)

állítólag két kakast lőtt, melyeknek egyike kitömve az ő birtokában Kolozsvárott van és a melyet a szenvedélyes vadász Keresztély Lajos tanár úr ugyanott látott. A főhadnagy úr azonban — mint mondják — nemcsak *nyírfajdkakasokat*, hanem *nyírfajd-tyúkokat* is látott, de a mely utóbbiakra magától értetődőleg nem lőtt.

Így tehát végre kétfelől is meg volna a bizonyítékunk, hogy nekünk Erdélyben az ú. n. nagy fajdkakason kívül még a kis fajdkakasunk is megvan és hogy hegyeinkben Gyergyó az ő kiválasztott és talán egyetlen tartózkodáshelye.

Meg vagyok győződve, hogy fáradszatólan vizsgálódásunk révén nemsokára dűlőre kerül, hogy vajjon a *nyírfajd* egyesegyedűl Gyergyóban és pedig a bélbori hegységben, vagy Erdélynek más részeiben is található.

Egyelőre azonban elégedjünk meg azzal, hogy ez a még nem rég lebegő kérdés végleges és kielégítő megoldást nyert.

Fogaras, 1895.

További adatok a Nyírfajdnak — *Tetrao tetrix* L. — Erdélyben való előjövételéről.

Közli: CSATÓ JÁNOS.

Az «Aquila»-nak 1894. évfolyamában* közöltem volt, hogy a nyírfajdnak Erdélyben való előjövetele csak szóbeli közlemények után volt megállapítható s hogy az első példány, mely az előfordulást csakugyan igazolja, az a gyűjteményben levő szép kakas, melyet dr. FILEP SÁNDOR azon évben a Gyergyó-Bélbor határán emelkedő Mogyorós nevű havasból küldött nekem.

Folyó év május hó 21-ikén IMRE DÉNES m. kir. erdőmester úr egy második szép kakassal, örvendeztetett meg, mely Gyergyó-Ditró határán, a Korhán nevű hegyen lövetett. Ez is az én gyűjteményemben van.

Ezen kellemes meglepetésem következtében felkértem az erdőmester urat, hogy engem értesíteni kegyeskedjék a nyírfajdnak azon vidéken való elterjedéséről, számarányáról, dürgési módjáról és helyeiről, valamint arról is, hogy a nagy kakassal — *Tetrao urogallus* L. — valahol vegyesen nem fordul-e elő?

* pg. 50.

im Bělborer Gebirge erlegt. Genannter Herr soll zwei Hähne geschossen haben, von welchen einer sich ausgestopft in seinem Besitz in Kolozsvár befindet und welchen Herr Professor Ludwig Keresztély (Kolozsvár), ein leidenschaftlicher Jäger, gesehen hat. Der Oberlieutenant soll indessen nicht nur Birkhähne, sondern auch Birkhennen gesehen haben, schoß jedoch selbstverständlich auf diese nicht.

So wäre denn endlich von zwei Seiten der Beweis erbracht, daß wir in Siebenbürgen neben dem sogenannten großen, auch den kleinen Hahn haben und das die Gyergyó sein auserkorener — vielleicht einziger — Aufenthaltsort in unseren Bergen ist.

Ich bin überzeugt, daß bei unseren rastlosen Forschungen in Bälde sichergestellt wird, ob das Birkhuhn nur in der Gyergyó, und zwar im Bělborer Gebirge, oder auch noch anderwärts in Siebenbürgen vorkommt.

Einstweilen begnügen wir uns damit, daß auch diese, noch vor Kurzem schwebende Frage endgiltig und zufriedenstellend gelöst ist.

Fogaras, 1895.

Weitere Angaben über das Vorkommen des Birkhuhnes — *Tetrao tetrix* L. — in Siebenbürgen.

Mitgetheilt von Joh. v. Csató.

Im Jahrgange 1894 der «Aquila»* hatte ich mitgetheilt, daß das Vorkommen des Birkhuhnes in Siebenbürgen lange nur auf Hörensagen beruhte, und daß das erste Exemplar, welches das Vorkommen wirklich bestätigt, jener in meiner Sammlung aufgestellte Hahn ist, welchen mir in jenem Jahre von der zu Gyergyó-Bélbor gehörigen Alpe Mogyorós Dr. Alexander Filip sandte.

Am 21. Mai laufenden Jahres erfreute mich der Herr kön. ung. Forstmeister Dion. Imre mit einem zweiten schönen Hahn, welcher auf dem zur Gemeinde Gyergyó-Ditró gehörigen Berge Korhán erlegt wurde. Auch dieser befindet sich in meiner Sammlung.

Durch diese angenehme Überraschung angespornt, ersuchte ich den Herrn Forstmeister, mich über die Verbreitung des Birkhuhnes in jener Gegend, über das Zahlverhältniß, über den Ort und die Art des Balzens, sowie auch darüber benachrichtigen zu wollen, ob es mit dem Auerhahn — *Tetrao urogallus* L. — nicht irgendwo zusammen vorkommt.

* Pag. 50.